

บทที่ 3

ภาควิเคราะห์งานแปล การวิเคราะห์ปัญหาในการแปลพร้อมแนวทางแก้ไข

หนังสือเรื่อง *บิดาแห่งมวลชน* ประพันธ์โดย แกรี โอ คอนเนอร์ เป็นงานเขียนที่ได้จากเรื่องจริง (non-fiction) เป็นพระชีวประวัติของสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นปอลที่สอง หนังสือเล่มนี้เป็นงานเขียนถึงสารคดีอิงประวัติศาสตร์ ที่ประกอบด้วยข้อมูลส่วนพระองค์ขององค์พระสันตะปาปาเอง และข้อมูลทางเทวศาสตร์ในส่วนที่ผู้เขียนกล่าวถึงผลงานเขียนของพระองค์ท่าน รวมถึงข้อมูลอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ของยุโรปและประเทศโปแลนด์ และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและสถานที่ทางประวัติศาสตร์นี้เองที่ทำให้หนังสือนี้มีส่วนคล้ายงานเขียนด้านสารคดี ด้วยเหตุว่าผู้เขียนอ้างอิงถึงสถานที่และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ อีกทั้งกล่าวถึงกวี ศิลปินและปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่หลายท่านอีกด้วย

จากการทำสารนิพนธ์เรื่องนี้ ผู้ศึกษาพบประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการแปลหลายประการ เริ่มจากการทำความเข้าใจต้นฉบับ จนถึงการถ่ายทอดเป็นภาษาไทย ผู้ศึกษาพบปัญหาในการทำความเข้าใจกับคำที่มีความหมายอ้างอิงหลายความหมาย คำศัพท์เฉพาะ เช่น ในเชิงเทวศาสตร์ และความเชื่อทางศาสนาคริสต์ และโครงสร้างประโยคที่ซับซ้อน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการทำความเข้าใจต้นฉบับและถ่ายทอดความหมายเป็นฉบับแปล ซึ่งผู้ศึกษาตระหนักดีว่าสามารถส่งผลต่ออรรถรสของเรื่องในฉบับแปลได้ ผู้ศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าหาความหมายของชื่อเฉพาะต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาไม่คุ้นเคยหรือต้องสอบถามจากผู้รู้ ไม่ว่าจะเป็นชื่อบุคคล ชื่อเมือง หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น รวมถึงคำศัพท์เฉพาะด้านและสำนวนอุปมาอุปไมย โดยมุ่งเน้นที่ความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาเป็นหลัก นอกจากนี้ผู้ศึกษาต้องระวังเรื่องการใช้คำให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ต้องระวังเรื่องการใช้ภาษาที่แปรไปตามสังคม อีกทั้งเรื่องการใช้ราชาศัพท์สำหรับองค์พระสันตะปาปาในช่วงเวลาที่พระองค์ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมเด็จพระสันตะปาปาแล้ว ประเด็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่ประสบก็คือในเรื่องของความแตกต่างระหว่างลักษณะของภาษาต้นฉบับคือภาษาอังกฤษ และภาษาฉบับแปลคือภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นระดับเสียง คำ วลี ประโยค หรือสูงกว่าประโยค ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการปรับบทแปลโดยยึดหลักการว่าจะปรับบทแปลเมื่อมีความจำเป็นในด้านที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านเข้าใจง่าย สละสลวย และเป็นธรรมชาติขึ้น (สัจฉนิสัย บัว, 2540, น. 63)

ในการวิเคราะห์ปัญหาในการแปลครั้งนี้ ผู้ศึกษารวบรวมประเด็นปัญหาพร้อมทั้งแนวทางแก้ไขโดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ปัญหาการแปลระดับการทำความเข้าใจต้นฉบับ

- 1.1 ความหมายของคำศัพท์เฉพาะ
- 1.2 คำที่มีความหมายอ้างอิงหลายความหมาย
- 1.3 สำนวนอุปมาอุปมัย

2. ปัญหาการแปลระดับการถ่ายทอดความหมาย

- 2.1 ระดับเสียง
- 2.2 ระดับคำ
 - 2.2.1 การเลือกใช้คำในบทแปล
 - 2.2.1.1 ความหมายแฝง
 - 2.2.1.2 การปรากฏร่วมของคำ
 - 2.2.2 การเติมคำอธิบาย
 - 2.2.2.1 การเติมลักษณะนามข้างหน้า
 - 2.2.2.2 การเติมข้อความสั้น ๆ
 - 2.2.2.3 การเพิ่มคำอธิบายเชิงอรรถ
 - 2.2.3 การใช้วลีเพื่อแทนคำ
 - 2.2.4 การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิด
 - 2.2.5 การตัดหรือละคำ
 - 2.2.6 การใช้คำราชาศัพท์
 - 2.2.7 การแปรของภาษาตามบริบท
- 2.3 ระดับประโยค
 - 2.3.1 การปรับรูปกรรตุจากและกรรมจาก
 - 2.3.2 การเปลี่ยนจากวลีเป็นประโยค
 - 2.3.3 การปรับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี
 - 2.3.4 การปรับรูปประโยคปฏิเสธ
 - 2.3.5 การเพิ่มและละคำในประโยค
 - 2.3.6 การแปลคำสรรพนาม
 - 2.3.7 การแปลประโยคที่มีโครงสร้างซับซ้อน
- 2.4 การแปลบทหรือยกทรง

1. ปัญหาการแปลระดับการทำความเข้าใจต้นฉบับ

ในการแปลหนังสือเรื่อง *บิดาแห่งมวลชน* ผู้ศึกษาประสบความยากลำบากในการทำ ความเข้าใจต้นฉบับ ผู้เขียนได้อ้างอิงทั้งสถานที่และบุคคลสำคัญ รวมถึงเหตุการณ์ใน ประวัติศาสตร์ และนำมาอ้างอิงเพียงไม่กี่ประโยค ก่อให้เกิดความยากลำบากในการทำ ความเข้าใจความหมายเป็นอย่างมาก ทั้งยังได้ทำให้การคัดเลือกคำเพื่อนำมาใช้ในภาษาแปลยาก ยิ่งขึ้นไปด้วย อนึ่ง ในการทำความเข้าใจต้นฉบับผู้ศึกษาพบคำศัพท์เฉพาะทาง จะเป็นคำศัพท์ เฉพาะทางศาสนาก็ดี คำศัพท์เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ก็ดี รวมถึงสำนวนอุปมาอุปมัย ล้วนยากแก่การเข้าใจ ต้องใช้เวลามากในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ผู้ศึกษาแบ่งปัญหาที่พบจาก การวิเคราะห์ต้นฉบับออกเป็น 3 ส่วน คือ ปัญหาในการวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์เฉพาะ คำที่มีความหมายอ้างอิงหลายความหมาย และสำนวนอุปมาอุปมัย

1.1 ปัญหาในการวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์เฉพาะ

การหาความหมายของคำหนึ่งจากพจนานุกรมเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะ ทำให้ทราบถึงความหมายที่แท้จริงของคำนั้นๆ เนื่องจากคำหนึ่งๆ มีหลายความหมาย ทั้ง ความหมายหลัก ความหมายรอง ความหมายแฝง และความหมายเชิงเปรียบเทียบ และเนื่องจากคำ นั้นไม่ได้อยู่ตามลำพังโดด ๆ แต่จะปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ ซึ่งทำให้ความหมายของคำนั้น เปลี่ยนไปตามบริบท นอกจากนี้ การทำหน้าที่ของคำในประโยคที่ต่างกันก็จะทำให้ความหมาย ของคำนั้นเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นในการวิเคราะห์คำในต้นฉบับ ผู้ศึกษาจึงต้องวิเคราะห์ความหมาย ของคำจากหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำนั้น ๆ ในประโยคและบริบทแวดล้อม กระนั้น ผู้ศึกษา พบว่าในการแปลงานที่เป็นชีวประวัติของบุคคล การมีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่จะแปลและ ความรู้เรื่องสถานที่ที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ความหมาย ของคำได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้หากผู้ที่ทำการแปลไม่มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับคำศัพท์และชื่อเฉพาะ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็อาจทำให้วิเคราะห์และแปลความหมายผิดไปได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

The date of the victory, 15 August, was also the feast of the Assumption of Our Lady, and this coincidence of time and place became, in the mind of the young Karol, no doubt elaborated and embroidered on by his devout father, the first intercession in his life

of the Divine Virgin, Our Lady, who was traditionally the ‘Queen of Poland’.

ฉบับแปล วันที่ได้รับชัยชนะครั้งนี้คือวันที่ 15 สิงหาคม ซึ่งเป็นวันฉลองแม่พระเสด็จขึ้นสวรรค์ สำหรับหนูน้อยคาโรลแล้วความบังเอิญที่สถานที่และเวลาของชัยชนะมาตรงกันนั้นจะเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากการที่พระมารดาผู้นิรมลทรงช่วยเหลือ ดังที่บิดาของคาโรลผู้เปี่ยมด้วยความเลื่อมใสศรัทธาได้พร่ำสอนลูกชายและเติมความเชื่อในแม่พระ ผู้ซึ่งโดยจารีตประเพณีแล้ว ถือว่าเป็น “พระราชินีแห่งโปแลนด์”

คำว่า Assumption of Our Lady เป็นคำนามเฉพาะสำหรับศาสนาคริสต์ คือเป็นวันฉลองแม่พระเสด็จขึ้นสวรรค์ จะแปลตามความหมายของคำไม่ได้ และคำว่า Our Lady สำหรับคริสตชนแล้ว หมายถึงพระนางมารีย์ผู้เป็นพระมารดาของพระเยซูเจ้า

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ He inevitably drew closer to ‘the mystery of the Word of which we speak every day in the Angelus: “And the Word became flesh and dwelt among us”’.

ฉบับแปล คาโรลจึงโยนเข้าหา ‘รหัสธรรมล้ำลึกแห่งพระวจนาตถ์ที่เราภาวนาอยู่ทุกวัน ในบทพรหมถีสารที่ว่า “และพระวจนาตถ์ทรงรับเอากายและมาประทับท่ามกลางเรา” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทั้งคำว่า the Word และ the Angelus เป็นคำศัพท์เฉพาะทางศาสนาคริสต์ และ “And the Word became flesh and dwelt among us” เป็นบทสวดภาวนา หากแปลเป็นแบบอื่น แม้จะมีความหมายเหมือนกัน ก็อาจทำให้เกิดสับสนสำหรับผู้อ่านที่เป็นนัถีสากลศาสนาคริสต์ได้

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ ...Augustin Hlond, the cardinal primate of Poland, argued in a pastoral letter that there would be a Jewish problem as long as Jews remained in Poland: ...

ฉบับแปล ...ออกุสติน ฮอนเดอะ (Augustin Hlond) หัวหน้าคณะพระคาร์ดินัลในโปแลนด์ ได้แย้งไว้ในจดหมายในการอภิบาลว่าปัญหาเกี่ยวกับชาวยิวจะยังมีอยู่ต่อไปตราบเท่าที่พวกเขายังคงอยู่ในประเทศโปแลนด์...

คำว่า pastoral letter นี้ แม้จะไม่ใช่เป็นคำศัพท์เฉพาะ หากแต่ทางศาสนาคริสต์ใช้คำนี้ในความหมายว่า เป็นจดหมายหรือข้อเขียนที่ประมุขทางศาสนาเช่นพระสันตะปาปาหรือพระสังฆราชเขียนถึงบรรดาสัตบุรุษในโอกาสต่างๆ เช่น ในกรณีที่มีปัญหาทางด้านศีลธรรม เป็นหน้าที่ของผู้นำทางศาสนาที่จะออกจดหมายอภิบาลนี้โดยส่งไปยังโบสถ์ต่างๆ เพื่อแสดงจุดยืนของพระศาสนจักรและชี้แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต ดังนั้นคำนี้ไม่ควรแปลเป็นอย่างอื่น ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ At this age Karol had already visited with his father the Carmelite monastery just outside Wadowice, where the monks heard their confessions and presented young Karol with the scapular of Our Lady of Mount Carmel, which is the two holy pictures joined by strings which he would wear next to his skin for the rest of his life.

ฉบับแปล ตอนที่เขาอายุเพียงเท่านี้ เขาก็ได้ไปเยี่ยมอารามคาร์เมไลท์ที่อยู่นอกเมืองวาโดวิเชกกับบิดา พวกเขาไปสารภาพบาปที่นั่นและพระสงฆ์ได้มอบ “สายจำพวกแม่พระแห่งภูเขาคาร์เมล” แก่คาโรลน้อย “สายจำพวก”นี้มีสายคล้องเชื่อมระหว่างรูปพระสองรูปซึ่งเด็กน้อยสวมติดตัวตลอดชีวิต

คำว่า the scapular of Our Lady of Mount Carmel ถือเป็นคำนามเฉพาะถึงแม้ว่าจะไม่เขียนคำว่า scapular ด้วยตัวใหญ่ก็ตามเพราะในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มี “สายจำพวก” เพียงชนิดเดียวเท่านั้นคือ “สายจำพวกพระแม่แห่งภูเขาคาร์เมล”

1.2 คำที่มีความหมายอ้างอิงหลายความหมาย

คำหนึ่งอาจมีหลายความหมาย บ่อยครั้งพบว่าผู้แปลใช้ความหมายอ้างอิง (referential meaning) ความหมายแรกตามที่ปรากฏในพจนานุกรม ซึ่งอาจทำให้เกิดการแปลความหมายผิดไป ดังนั้นในการแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หากผู้แปลตีความหมายไม่ถูกต้องและรอบคอบ และหากผู้แปลใช้เฉพาะความหมายแรกของคำโดยไม่ได้ตรวจสอบความหมายอ้างอิงอื่นๆให้ถี่ถ้วนก็จะทำให้แปลผิดความหมายได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ ...Prussia, Russia and Austria – invaded it three times, in what is now known as the Three Partitions – dismembering and devouring it, shifting its boundaries, its people, but fomenting an inner cultural war and resistance against their hegemony.

ฉบับแปล ...ปรัสเซีย, รัสเซีย, และออสเตรีย ได้เข้ารุกรานโปแลนด์สามครั้ง และได้กระทำการดังที่รู้จักกันในนาม “การแบ่งแยกสามประการ” (Three Partitions) นั่นคือ ตัดประเทศออกเป็นเสี่ยง ๆ แล้ว**ทำลายให้สิ้นซาก** โยกย้ายพรมแดนและพลเมือง และประการสุดท้าย**ปลุกปั่น**ให้เกิดสงครามวัฒนธรรมภายในประเทศรวมทั้งการต่อต้านประมุขของประเทศ

คำว่า devour แปลว่า กินอย่างตะกรุมตะกราม กินอย่างมูมมาม ตามความหมายแรกในพจนานุกรม อังกฤษ-ไทย ของเจียร์ซีย์ เอี่ยมวรเมธ คำนี้มีด้วยกันห้าความหมาย ผู้ศึกษาเลือกความหมายที่เจียร์ซีย์ให้ไว้ในความหมายที่สองที่แปลว่า ทำลายพินาศย่อยยับ และผู้ศึกษาปรับคำเล็กน้อยและแปลเป็นทำลายให้สิ้นซาก เช่นกันสำหรับคำว่า foment ผู้ศึกษาเลือกความหมายที่สองที่แปลว่า ปลุกปั่น เพื่อแปลในบริบทนี้

1.3 สำนวนอุปมาอุปมัย

ผลงานเขียนของแกรี โอ คอนเนอร์เรื่อง *บิดาแห่งมวลชน* ที่นำมาแปลเพื่อทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบสำนวนอุปมาอุปมัยเพียงแห่งเดียว ซึ่งกว่าจะสามารถทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงได้ ก็ยากลำบากมาก ต้องยอมรับว่าในตอนแรกผู้ศึกษาไม่ทราบคำว่า “Janus face” เป็นสำนวน ทำให้การตีความและแปลออกมาในตอนแรกเกิดความผิดพลาดไปมาก ผู้แปลไม่สามารถแปลสำนวนแบบคำต่อคำได้ เพราะจะทำให้สื่อความหมายไม่ตรงกับความจริง อนึ่ง กลวิธีการแปลสำนวนนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การหาสำนวนเทียบเคียงต้นฉบับและการแปลแบบอธิบายความ (สุพรรณี ปิณมณี, 2546, น. 153)

ตัวอย่าง เช่น

ต้นฉบับ The Janus face of Poland was dramatically demonstrated by Kalwaria Zebrzydowska, to which father and son went at Easter and for the August Feast of the Assumption.

ฉบับแปล **โปแลนด์กำลังเผชิญกับความขัดแย้งที่แตกต่างสองชั่ว**โดยเฉพาะที่เมืองคาลวาเรีย แซบริดอฟสกาที่ซึ่งทั้งบิดาและบุตรไปร่วมฉลองวันอีสเตอร์และวันฉลองแม่พระเสด็จขึ้นสวรรค์ในเดือนสิงหาคม

คำว่า Janus faced แปลว่า เกี่ยวกับพวกตีสองหน้า หลอกหลวง ต้ม (เป็นคำคุณศัพท์) Janus เป็นชื่อของเทพเจ้าโรมันมีสองหน้า ทำหน้าที่เฝ้าประตู ในที่นี้ผู้เขียนใช้คำว่า Janus face ในลักษณะที่เป็นคำนาม ผู้ศึกษาจึงแปลแบบอธิบายความ โดยแปลว่าโปแลนด์กำลังเผชิญกับความขัดแย้งที่แตกต่างสองชั่วโดยเฉพาะที่เมืองคาลวาเรีย แซบริดอฟสกา...

2. ปัญหาการแปลในระดับถ่ายทอดความหมาย

ในกระบวนการถ่ายทอดความหมาย ผู้ศึกษาใช้ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมายเป็นหลักประกอบกับการปรับบทแปล เพื่อให้บทแปลสามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องครบถ้วนตามต้นฉบับ และขณะเดียวกันภาษาฉบับแปลก็มีความสละสลวยและเป็นธรรมชาติ เมื่ออ่านแล้วไม่รู้สึกสะดุดหรือเสียอรรถรส ผู้ศึกษาได้สรุปประเด็นปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขไว้เป็น 5 ประเภดังนี้คือ การปรับบทแปลระดับเสียง ระดับคำ ระดับประโยค ระดับวาทกรรม และการแปลบทร้อยกรอง

2.1 ระดับเสียง

การปรับบทแปลระดับนี้ หลักสำคัญคือการใช้ตัวอักษรในภาษาฉบับแปลที่แทนเสียงตรงหรือใกล้เคียงกับเสียงของคำในต้นฉบับ การปรับในระดับเสียงใช้ในการถ่ายทอดชื่อ หรือการยืมคำเดิมลงมาใช้ในบทแปล หรือที่เรียกกันว่าการทับศัพท์

การถ่ายทอดตัวอักษร หมายถึงการนำคำในภาษาหนึ่งมาเขียนด้วยตัวอักษรของอีกภาษาหนึ่งโดยพยายามให้การเขียนในภาษาใหม่นี้ถ่ายทอด “เสียง” ของคำในภาษาเดิมให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สัญญาวิ สายบัว, 2542, น. 57)

ผู้ศึกษาได้นำเทคนิคการทับศัพท์มาใช้ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานปี พ.ศ. 2550 สำหรับการถ่ายเสียงชื่อบุคคลและสถานที่ที่ผู้ศึกษาไม่คุ้นเคยนั้นผู้ศึกษาได้สอบถามการออกเสียงจากผู้ที่เป็นเจ้าของภาษานั้น ๆ เช่น ชื่อบุคคลหรือสถานที่ในประเทศโปแลนด์ ผู้ศึกษาก็สอบถามจากชาวโปแลนด์ซึ่งเป็นอุปทูตของสถานทูตโปแลนด์ โดยให้เจ้าของภาษาออกเสียงให้ฟังและถ่ายเสียงลงในฉบับแปล สำหรับชื่อสถานที่ที่เป็นภาษาฝรั่งเศส ผู้ศึกษาก็สอบถามจากชาวฝรั่งเศส ทั้งนี้เพื่อให้ได้การออกเสียงที่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ When the new Polish republic was born in 1918, Wadowice was a very ordinary, nondescript town, except for the fact that it was relatively homogenous in race and religion.

ฉบับแปล เมื่อสาธารณรัฐโปแลนด์ใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1918 วาโดวิเช เป็นเมืองธรรมดาๆ ที่ไม่มีความสำคัญอย่างใด นอกจากความจริงที่ว่าเมืองนี้เป็นเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติเดียวกันและนับถือศาสนาเหมือนกัน

ชื่อเมือง “Wadowice” ชาวโปแลนด์ออกเสียงเป็น “วาโดวิเช” ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการถอดเสียงของคำเป็นภาษาไทยตามการออกเสียงจริงในภาษาโปแลนด์

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ MundeK had introduced him to Mieczyslaw Kotlarczyk, a Polish teacher who had a passion for theatre.

ฉบับแปล มุนเดคได้แนะนำให้เขารู้จักกับครูชาวโปแลนด์ชื่อ เมียซีสลอฟ คอทลารซิก (Mieczyslaw Kotlarczyk) ซึ่งเป็นผู้ที่ดื่มด่ำหลงใหลในการแสดง
 ในกรณีชื่อนี้บุคคล ผู้ศึกษาได้ใส่ชื่อในภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บต่อจากชื่อที่ถอดเสียงเป็นภาษาไทยเพื่อให้สะดวกต่อการอ้างอิงสำหรับผู้อ่าน

2.2 ระดับคำ

เมื่อพบปัญหาในการแปลระดับคำ ผู้ศึกษาได้นำวิธีการปรับบทแปลมาแก้ไขปัญห โดยมีแนวทางการแก้ไขต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 การเลือกใช้คำในบทแปล

การเลือกใช้คำที่เหมาะสมในบทแปลมีความสำคัญมาก หากผู้แปลเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมแล้ว อาจทำให้ความหมายที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการสื่อออกไปจากวัตถุประสงค์หรือจะทำให้ภาษาในฉบับแปลไม่เป็นธรรมชาติ คำๆหนึ่งอาจมีหลายความหมายผู้แปลจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณและความรอบคอบทำการเลือกคำให้ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบท ดังนั้น ในการเลือกใช้คำในบทแปล ควรคำนึงถึงความหมายแฝง และการปรากฏร่วมกันของคำในประโยคด้วย

2.2.1.1 ความหมายแฝง (connotation)

คำบางคำไม่ได้มีความหมายตามรูปคำ แต่มีความหมายเพิ่มเติมที่แฝงอยู่กับความหมายอ้างอิงอันสามารถทำให้ผู้รับสารเกิดปฏิกิริยาตอบสนองได้ทางอารมณ์ นอกเหนือไปจากรับรู้ความหมายอ้างอิง ความหมายประเภทนี้เรียกว่า ความหมายแฝง (connotative meaning) (สัญญาวิ สายบัว, 2542, น. 33) การถ่ายทอดความหมายแฝงเป็นสิ่งที่ยาก เพราะในแต่ละภาษา คำแต่ละคำมีความหมายแฝงต่างกัน ในการแปลผู้แปลควรคำนึงถึงความหมายแฝงของคำในภาษาต้นฉบับไว้เสมอเพื่อจะได้สามารถเลือกสรรคำที่มีความหมายแฝงได้เทียบเคียงกับความหมายของต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้บทแปลสามารถสะท้อนทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขาเขียนถึง รวมถึงสร้างอารมณ์ความรู้สึกได้เทียบเคียงกับงานเขียนต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ Now, with the flowering of Polish nationalism, the glories of the Habsburg empire (which were **drummed** into his ears during the many years of military service – he won the Iron Cross of Merit during the First World War for his part in the defence of Krakow against the Russians) faded before the

exploits of Polish patriots, their martyrdom, bravery and the resurrection of the country.

ฉบับแปล แต่ปัจจุบันเป็นยุคที่ชาตินิยมโปแลนด์เฟื่องฟู ความรุ่งโรจน์ของอาณาจักรแฮบสเบิร์ก (Habsburg) (ซึ่งเขา**ได้รับการตอกย้ำ**ตลอดหลายปีที่อยู่ในกองทัพ – เขาได้รับเหรียญกางเขนเหล็ก (Iron Cross of Merit) จากการที่เขาร่วมป้องกันกรุงปรากจากการรุกรานของรัสเซียในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง) ได้จางไปก่อนเกิด**ปรากฏการณ์**โปแลนด์รักชาติ การสละชีพ ความกล้าหาญและการกอบกู้ประเทศขึ้นมา

คำว่า “drum” แปลว่า hit regularly, making a continuous beating sound (Collins COBUILD Dictionary on CD. Rom, 2006) ผู้ศึกษาจึงแปลคำนี้ว่า “ได้รับการตอกย้ำ” เพื่อสื่อความเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำอย่างต่อเนื่อง สำหรับคำว่า “exploit” นั้น แปลว่า a brave, interesting, or amusing thing that they have done (Collins COBUILD Dictionary on CD. Rom, 2006) และแปลว่า “คุณงามความดี คุณูปการ ความสำเร็จอันเกริกก้อง พฤติการณ์อันวีรอาภรณ์” (เกียรติยศ เยี่ยมพรเมธ, 2544) ผู้ศึกษาเลือกใช้คำว่า “ปรากฏการณ์” สำหรับคำว่า “exploit” ในบริบทนี้เพื่อให้สอดคล้องกับส่วนขยายที่ตามมา

2.2.1.2 การปรากฏร่วมของคำ (Collocation)

Collocation คือการเชื่อมคำ การจัดวางคำหรือกลุ่มคำที่ต้องใช้ควบคู่กันในประโยคที่เจ้าของภาษานิยมและเห็นว่าถูกต้อง (วงศ์ วรรณพิเชฐ อ่างในสุพรรณิ ปิ่นมณี, 2546, น. 251) ในการเลือกใช้คำ นอกจากผู้แปลจะต้องคำนึงถึงเรื่องความหมายแฝงของคำแล้ว ผู้แปลยังต้องคำนึงถึงเรื่องการปรากฏร่วมกันของคำด้วย เนื่องจากการปรากฏร่วมกันของคำจะแตกต่างกันไปในแต่ละภาษา คำที่ปรากฏร่วมกันในภาษาหนึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับอีกภาษาหนึ่งเสมอไป การเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้บทแปลสื่อความหมายผิดเพี้ยนไปหรือมีภาษาที่ไม่เป็นธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ When the new Polish republic was born in 1918, Wadowice was a very ordinary, nondescript town, except for the fact that it was relatively homogenous in race and religion.

ฉบับแปล เมื่อสาธารณรัฐโปแลนด์ใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1918 วาโดวิเซ (Wadowice) เป็นเมืองธรรมดา ๆ ที่**ไม่มีความสำคัญอย่างใด** นอกจากความจริงที่ว่าเมืองนี้เป็นเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติเดียวกันและนับถือศาสนาเดียวกัน

คำว่า “nondescript” แปลว่า “rather dull and not at all interesting or attractive” (Collins COBUILD Dictionary on CD. Rom, 2006) หรือ “ที่ยากที่จะบรรยาย (หรือแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้)” (เจียรชัย เอี่ยมวรเมธ, 2544) แทนที่จะแปลตรงตามความหมายของคำ ผู้ศึกษาได้แปลทั้งคำว่า ordinary และ nondescript ว่า “ธรรมดา ๆ ที่ไม่มีความสำคัญอย่างใด” เพื่อให้ได้ความที่สอดคล้องกับคำว่า ordinary

2.2.2 การเติมคำอธิบาย

การปรับบทแปลด้วยวิธีการนี้เป็นการเติมคำหรือวลีแทรกในบทแปล รวมทั้งมีการเพิ่มคำอธิบายเชิงอรรถ โดยมุ่งให้ความหมายเพิ่มเติมแก่ผู้อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น กลวิธีการเติมคำอธิบายที่นำมาใช้ในการแปลในครั้งนี้มีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ

2.2.2.1 การเติมลักษณะนามข้างหน้า

เป็นการปรับบทแปลเพื่อให้ความหมายของคำนั้นชัดเจนขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้เมื่อผู้ศึกษาต้องการนำคำในต้นฉบับมาใช้ทับศัพท์ในฉบับแปล แล้วเติมลักษณะนามข้างหน้าแทนที่จะแปลทับศัพท์ชื่อเพียงอย่างเดียว ตัวอย่างเช่น

<u>ต้นฉบับ</u>	<u>ฉบับแปล</u>
Wadowice	<u>เมืองวาโดวิเซ</u>
Krakow	<u>กรุงคราคูฟ</u>
Figlewicz	<u>คุณพ่อฟิเกลวิคซ์</u>
Bernardine monastery	<u>อารามนักบุญเบอร์นาร์ด์</u>
Kalwaria Zebrzydowska	<u>เมืองคาลวาเรีย แซบริดอฟสกา</u>
Jagiellonian	<u>มหาวิทยาลัยยาเจโลอัน</u>

2.2.2.2 การเติมข้อความสั้น ๆ

เป็นการปรับบทแปลเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนขึ้น โดยคำอธิบายที่เติมนั้นสั้น กระชับเพื่อไม่ให้บทแปลเสียอรรถรส

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ Influenced by his father, John Paul II retained a lifelong affection and respect for Norwid, regretting in later life that the playwright had fallen into neglect.

ฉบับแปล จากอิทธิพลของบิดา พระสันตะปาปาจอห์นปอลที่สอง ยังคงมีความรักและเคารพต่อนอริวิธมาตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ท่าน ทรงเสียดายที่ต่อมาผู้คนได้ละเลยนักแต่งบทละครผู้นี้

ผู้ศึกษาเดิมคำว่า “พระสันตะปาปา” หน้าคำว่า จอห์นปอลที่สอง เพื่อเพิ่มความสละสลวยให้ประโยคแปล

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ Have you read Sienkiewicz?

ฉบับแปล เคยอ่านงานของเสียนเกียวิกซ์ (Sienkiewicz) ไหม?

ผู้ศึกษาเดิมคำว่า “งานของ” นำหน้าคำว่า เสียนเกียวิกซ์ เพื่ออธิบายเพิ่มเติมให้เข้าใจง่ายขึ้น

2.2.2.3 การเพิ่มคำอธิบายเชิงอรรถ

เป็นการอธิบายข้อมูลที่เพิ่มรายละเอียดมากขึ้น โดยผู้ศึกษาเพิ่มเติมไว้ด้านท้ายของฉบับแปล ซึ่งในที่นี้คือคำอธิบายประกอบการแปล และมีตัวเลขกำกับที่บทแปลเพื่อให้เชื่อมโยงง่ายกับคำอธิบายของคำนั้น ๆ

ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ By the front door was a holy-water stoop in which the family would dip their fingers and make the sign of the cross as they passed in and out.

ฉบับแปล สมาชิกในครอบครัวจะเอานิ้วจุ่มน้ำเสก¹¹ และทำเครื่องหมายกางเขน¹² เวลาที่จะผ่านเข้าออก

ผู้ศึกษาอธิบายความหมายของคำไว้ใน “คำอธิบายประกอบการแปล” ดังนี้

11. ชาวคาทอลิกเรียก Holy water ว่า น้ำเสก เนื่องจากได้รับการทำให้ศักดิ์สิทธิ์โดยพระสงฆ์ของคาทอลิก
12. ชาวคาทอลิกในประเทศไทยให้คำนิยามคำว่า to make the sign of the cross ว่า ทำเครื่องหมายกางเขน คือการใช้มือขวาวางไว้ที่หน้าผาก พร้อมกับกล่าวว่าเดชะพระนามพระบิดา จากนั้นลดมือลงมาไว้ที่หน้าอกพร้อมกับกล่าวว่า พระบุตร แล้วเอามือไปแตะไหล่ซ้ายและไหล่ขวาพร้อมกับกล่าวว่า และพระจิต อาแมน คริสต์ศาสนาได้ใช้เครื่องหมายกางเขน (เครื่องมือฆ่านักโทษในยุคโรมันและนำมาใช้ประหารพระเยซูเจ้าด้วย) เป็นสัญลักษณ์บ่งถึงความสัมพันธ์และความเชื่อในพระเจ้าที่ชาวคริสต์ถือว่า มีพระเจ้าเดียว แต่

สามภาคคือภาคพระบิดา ภาคพระบุตร(พระเยซู)และภาคพระจิต นอกนั้น
เครื่องหมายกางเขนยังบ่งบอกถึงความเป็นชาวคริสต์ด้วย

2.2.3 การใช้วลีเพื่อแทนคำ

วลี คือ ส่วนของประโยค ประกอบด้วยคำๆเดียวหรือหลายคำก็ได้ แบ่งเป็น 5 ชนิด
ได้แก่ นามวลี กริยาวลี พิเศษวลี สถานวลี และ กาลวลี (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ยุพาพรรณ
หุ่นจำลอง สวัสดิ์ วัฒนา, 2546, น. 149)

การใช้วลีเพื่อแทนคำเป็นการแก้ไขปัญหาในกรณีไม่สามารถหาคำเทียบเคียงในภาษา
ฉบับแปลได้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ ...it posed no great magnets for visitors, no shrines for pilgrims, no
ambitious industrial enterprises.

ฉบับแปล เมืองนี้หาได้มีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่มีสักการสถานสำหรับผู้แสวงบุญ และไม่มี
ธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีความโดดเด่นใด ๆ

คำว่า 'shrine' มีความหมายว่า หีบบรรจุสิ่งเคารพ หรือ สถานที่สำหรับการเคารพ
สักการะ ผู้ศึกษาไม่สามารถแปลโดยใช้คำ ๆ เดียวแทนความหมายทั้งหมดของคำนี้ได้ จึงใช้
นามวลี "สักการสถาน" เป็นความหมายของคำว่า 'shrine' เพื่ออธิบายความหมายทั้งหมดแทน

2.2.4 การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิด

เนื่องจากภาษาอังกฤษแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหรือวลีด้วยโครงสร้างที่ไม่
มีในภาษาไทย เช่น การใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ดังนั้นในการแปลจึงต้องเติมตัวเชื่อม
ความหมายหรือสำนวนที่บอกความสัมพันธ์นั้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ Football, the national game, was pursued further and in greater interest at
the Marcin Wadowtia secondary school, a single-sex high school that Karol
joined in autumn 1930.

ฉบับแปล ฟุตบอลซึ่งเป็นกีฬาประจำชาติและยิ่งเป็นที่นิยมมากขึ้นที่โรงเรียนมัธยมมารซิน วิโดว
เซีย ซึ่งเป็นโรงเรียนชายที่คาโรลเรียนอยู่ตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงปี 1930

ผู้ศึกษาเพิ่มคำว่า "ซึ่ง" เชื่อมระหว่างวลีที่ขยายคำนาม แทนเครื่องหมายจุลภาค (,) ในประโยคต้นฉบับ

2.2.5 การตัดหรือละคำ

เป็นการปรับเปลี่ยนเมื่อมีการใช้คำซ้ำ โดยได้พิจารณาแล้วว่าไม่ทำให้สาระสำคัญของต้นฉบับเสียไป

ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ Speech by Metropolitan Archbishop Wojtyla

ฉบับแปล พระคำรัสของพระอัครสังฆราชวอยติวา

คำว่า “Metropolitan” แปลว่า “ศาสนจักรที่ใหญ่ เจ้าคณะศาสนาใหญ่” ในความหมายทางศาสนา (เอียร์ชัย เอี่ยมวรเมธ, 2544) ผู้ศึกษาไม่ได้แปลคำว่า metropolitan เพราะคำว่า “พระอัครสังฆราช” ได้ให้ความหมายครอบคลุมแล้ว พระศาสนจักรคาทอลิกแบ่งเขตการดูแลออกเป็นสังฆมณฑลโดยมีพระสังฆราชเป็นผู้ดูแลแต่ละสังฆมณฑล สำหรับสังฆมณฑลที่มีเขตการดูแลที่ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางและมีจำนวนคริสตชนที่ดูแลมาก จะเรียกเป็นอัครสังฆมณฑล และมีพระอัครสังฆราชเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ

2.2.6 การใช้ราชาศัพท์

หลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ) ได้ให้ความหมายของราชาศัพท์ไว้ว่า “ราชาศัพท์แปลว่าศัพท์สำหรับพระราชหรือศัพท์หลวง แต่ในที่นี้หมายความว่าศัพท์ที่ใช้ในราชการเพราะในตำรานั้นบางคำไม่กล่าวเฉพาะกษัตริย์หรือเจ้านายเท่านั้น กล่าวทั่วไปถึงคำที่ใช้สำหรับบุคคลอื่นด้วย เช่น ขุนนาง พระสงฆ์” (ไพโรจน์ อยู่มนต์เชียร, 2536, น. 8)

หลักวิธีการใช้ราชาศัพท์นั้นต้องคำนึงถึงผู้ฟังเป็นสำคัญ กล่าวคือจะต้องใช้คำให้เหมาะสมกับฐานะของผู้ฟัง ไม่ว่าผู้พูดจะเป็นใครก็ตาม เว้นแต่พระภิกษุสงฆ์เท่านั้นที่ต้องใช้คำสุภาพสำหรับตนเองด้วย (ไพโรจน์ อยู่มนต์เชียร, 2536, น. 14)

ตัวอย่าง 1

ต้นฉบับ ‘He just looked at me, and there was deep compassion in his eyes... He took both my hands and for almost two minutes he blessed me and prayed before me, ...’

ฉบับแปล ‘พระองค์ทรงมองมาที่ฉัน ดวงพระเนตรฉายความเมตตาอย่างเต็มเปี่ยม... พระองค์ทรงจับมือทั้งสองข้างของฉัน ทรงอวยพรฉันและภาวนาเบื้องหน้าฉัน...’

ใช้ “ทรง” นำหน้าคำกริยากรรมดาซึ่งสามัญชนก็ใช้เพื่อให้คำกริยานั้นเปลี่ยนเป็นคำราชาศัพท์และแตกต่างจากกริยาของสามัญชน (สุวิทย์ พวงสุวรรณ, 2549, น. 15) ในที่นี้ผู้ศึกษาได้เติมคำว่า “ทรง” หน้าคำกริยา “มอง” เป็น “ทรงมอง” หน้าคำกริยา “จับมือ” เป็น “ทรงจับมือ”

และ หน้าคำกริยา “อวยพร” เป็น “ทรงอวยพร” เพื่อทำให้เป็นคำราชาศัพท์เพราะพระสันตะปาปาเป็นพระประมุขแห่งศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกถือได้ว่าเป็นพระราชาคณะ นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้แปลคำว่า eyes ในภาษาอังกฤษเป็นคำว่า “ดวงพระเนตร” ซึ่งเป็นคำราชาศัพท์อีกด้วย
 หนึ่ง ในภาษาอังกฤษไม่มีคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ และพระราชาคณะ
 ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ ...she asked if he really remembered her: ‘Of course I do,’ he answered.

‘You are Regina. We lived in the same house. How is your sister, Helen?’

ฉบับแปล เธอทูลถามพระองค์ว่า พระองค์ทรงจำเธอได้จริงหรือ พระองค์ตรัสตอบว่า ‘แน่นอน จำได้ซี เธอคือเรจินา เราอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน เฮเลนน้องของเธอเป็นอย่างไบบ้าง’

ในการใช้ราชาศัพท์ เมื่อเราพูดกับบุคคลผู้หนึ่ง บุคคลนั้นจะไม่ใช้ราชาศัพท์สำหรับตนเอง ยกเว้นพระสงฆ์ที่จะใช้เฉพาะศัพท์สำหรับพระสงฆ์เท่านั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงอธิบายไว้ในหนังสือศาสน์สมเด็จพระเจ้า “เจ้าพุดก็ไม่ใช้ราชาศัพท์สำหรับพระองค์เอง เช่นจะว่า “ฉันเสวย” “ฉันบรรทม” หามิได้ แต่ถ้าเราถามพระภิกษุว่า “ท่านฉันอาหารแล้วหรือยัง” ท่านจะตอบว่า “อาตมาฉันอาหารแล้ว” (ไพโรจน์ อยู่มนเฑียร, 2536, น. 12-13) ในการแปลพระดำรัสตอบของพระสันตะปาปาต่อเรจินาตอนนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้คำสุภาพธรรมดาในการแปลคำตอบที่พระองค์มีต่อเรจินา

2.2.7 การแปรของภาษาตามบริบท

เนื่องจากไม่มีภาษาใดในโลกจะคงที่ไม่มีเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาหรือแปรไปตามปัจจัยอื่น การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมไม่ได้ขึ้นกับการใช้ให้ถูกต้องหลักไวยากรณ์เท่านั้น จะต้องใช้ให้ถูกต้องกับบริบทด้วย เช่นจะต้องเหมาะสมกับผู้ฟัง เรื่องที่พูด กาลเทศะ ซึ่งรวมเรียกว่า สถานการณ์ การใช้ภาษา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541, น. 195) ในการแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง ผู้ทำการแปลต้องประสบปัญหามากมาย ปัญหาส่วนใหญ่มักเกิดจากการแปลผิดทางภาษา เนื่องจากภาษาทั้งสองมีไวยากรณ์ต่างกัน เช่น ผู้แปลภาษาอังกฤษเป็นเยอรมันหรือเยอรมันเป็นอังกฤษอาจมีข้อผิดพลาดเรื่องการเรียงคำในประโยค ส่วนผู้แปลภาษาไทยเป็นอังกฤษมักมีข้อผิดพลาดเรื่อง articles และ tense และผู้แปลจากภาษาอังกฤษเป็นไทยมักทำผิดเรื่องลักษณนาม เป็นต้น อีกประการหนึ่ง ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมก็เป็นสาเหตุของข้อผิดพลาดนี้

เช่นกัน การแปลสรรพนามและคำเรียกญาติของทั้งภาษาอังกฤษและไทยก็ก่อให้เกิดปัญหา
(อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541, น. 191)

ทุกภาษามีการแปรตามลักษณะหรือสถานการณ์ของผู้พูด เช่น แปรตามเพศ อายุ ถิ่นที่
เกิด ชชาติพันธุ์ และชั้นทางสังคม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องพิจารณาให้ดีและถ่ายทอดภาษาโดยคง
สถานการณ์ของผู้พูดในภาษาเป้าหมายไว้ให้ใกล้เคียงกับในภาษาต้นฉบับมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ ...wrote Karol later in another dramatic work, in which he explored a
fatherhood theme,

*When I wanted to tear out of myself the meaning of the word
'father' Is it not true that in the word 'father' there is also fear?*

ฉบับแปล คาโรลเขียนไว้ในผลงานอีกชิ้นหนึ่งในเวลาต่อมา เป็นงานที่เขาเขียนเกี่ยวกับความ
เป็นบิดา

เมื่อข้าพเจ้าต้องการค้นหาความหมายของคำว่า 'พ่อ' จากกันบั้งในตัว

ข้าพเจ้าไม่เป็นจริงหรือที่ในคำว่า 'พ่อ' มีความกลัวอยู่ด้วย?

ผู้ศึกษาไม่ได้ใช้คำราชาศัพท์ในการแปลส่วนนี้เนื่องจากในเวลานั้น คาโรลยังเป็น
บุคคลธรรมดา ยังไม่ได้รับเลือกให้เป็นสมเด็จพระสันตะปาปา และเนื่องจากงานเขียนนี้คาโรล
เขียนถึงความคิดความรู้สึกของตนเอง ไม่ได้พูดกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้ศึกษาจึงใช้คำสรรพนาม
ที่คาโรลเรียกตนเองว่า “ข้าพเจ้า”

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ John Paul told André Frossard, the French author who became his friend
and closest literary confidant,

*'but I wasn't very dedicated, I must confess. My mother wasn't with
us anymore...but my father, when he noticed my lack of diligence,
said to me one day: "You are not being a very good choirboy.
You don't pray to the Holy Spirit enough. You ought to pray to
him." And he taught me a prayer to say.'*

'And you haven't forgotten it.'

ฉบับแปล จอห์นปอลเล้าให้อังเดร ฟรอสซาร์ด นักเขียนชาวฝรั่งเศสที่กลายมาเป็นเพื่อนและคน
ที่ท่่านไว้ใจที่สุดทางด้านหนังสือฟัง

‘แต่ผมต้องขอสารภาพว่าผมไม่ค่อยทุ่มเทเท่าใดนัก แม่ไม่อยู่กับพวกเราอีกต่อไปแล้ว ...ส่วนพ่อ วันหนึ่งเมื่อท่านสังเกตเห็นว่าผมไม่ขยัน ได้พูดกับผมว่า “ลูกกำลังทำตัวเป็นนักขี้ร้องที่ไม่ดี ลูกไม่ได้สวดขอพระจิตอย่างเพียงพอนะ ลูกควรจะสวดขอต่อพระองค์” และท่านก็สอนผมสวด’
‘และท่านก็ไม่เคยลืมบทสวด’

บทสนทนานี้ จอห์นปอลพูดกับอังเดรซึ่งเป็นเพื่อน ผู้ศึกษาจึงใช้คำสรรพนามที่จอห์นปอลเรียกตัวเองว่า “ผม” และใช้คำสรรพนามที่จอห์นปอลเรียกบิดาว่า “ท่าน” สำหรับคำพูดของบิดาที่พูดกับจอห์นปอล ผู้ศึกษาใช้คำว่า “ลูก” ซึ่งเป็นคำสรรพนามบุรุษที่สองที่บิดาพูดกับบุตร และใช้คำว่า “พระองค์” เมื่อบิดาพูดถึง “พระจิต” ส่วนประโยคสุดท้ายซึ่งเป็นคำพูดของอังเดรที่พูดกับจอห์นปอล ผู้ศึกษาใช้คำว่า “ท่าน” ซึ่งเป็นคำสรรพนามบุรุษที่สองในการแปลคำว่า “you”

2.3 ระดับประโยค

เป็นการปรับโครงสร้างของประโยคด้วยวิธีการหลากหลาย ซึ่งอาจปรับแก้มากบ้างน้อยบ้างตามความเหมาะสม โดยมีแนวทางการแก้ไขดังต่อไปนี้

2.3.6 การปรับรูปกรรตุวาจกและกรรมวาจก

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการปรับโครงสร้างประโยคกรรมวาจกเป็นกรรตุวาจกจะช่วยให้ภาษาฉบับแปลมีความเป็นธรรมชาติและอ่านเข้าใจง่าย อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาไม่ได้ปรับแก้ไขประโยคลักษณะนี้ทั้งหมด ผู้ศึกษาพิจารณาปรับแก้เป็นกรณีไปตามความเหมาะสมของบริบท

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ Beyond and within him, every deepening, was preserved that sense of his mother’s undivided love, recorded in many forms throughout Karol’s life.

ฉบับแปล ทุกสิ่งที่อยู่ลึกภายในจิตใจทั้งสิ่งที่อยู่เหนือตัวเขาและจากภายในตัวเขา ทำให้เราทราบถึงความรักเปี่ยมล้นที่ไม่ถูกแบ่งแยกของมารดาของเขา และได้รับการบันทึกในหลายรูปแบบตลอดชั่วชีวิตของคาโรล

ผู้ศึกษาปรับรูปประโยคในภาษาแปลจากประโยคกรรมวาจกในภาษาอังกฤษให้เป็นประโยคกรรตุวาจกสำหรับคำกริยาแท้ในประโยค คือ was preserved โดยแปลเป็น “ทำให้เราทราบถึง” แต่ไม่ได้ปรับกริยาลีที่เป็นรูปกรรมวาจก คือ recorded ผู้ศึกษายังคงรักษารูปเดิมไว้และแปลเป็น “ได้รับการบันทึก”

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ The Polish version of the Easter passion play in particular, featuring the children of Abraham and Moses as Christ's killers, and the anti-Jewish Good Friday observances were often followed by violence against Jews.

ฉบับแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครสัปดาห์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นภาษาโปแลนด์นำเสนอลูกหลานของอับราฮัมและโมเสสในฐานะผู้สังหารพระคริสต์เจ้า และการระลึกถึงวันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ของพวกเขาต่อต้านชาวยิวมักจะตามมาด้วยความรุนแรงต่อชาวยิว
 ผู้ศึกษาปรับในภาษาแปลให้เป็นรูปประโยคกรรตุวาจกเพื่อให้เป็นภาษาไทยที่เป็น

ธรรมชาติ

2.3.2 การเปลี่ยนจากวลีเป็นประโยค

เป็นการปรับบทแปลเพื่อให้ภาษาฉบับแปลมีความเป็นธรรมชาติและสละสลวยตามลักษณะโครงสร้างภาษาไทย อีกทั้งสอดคล้องกับบริบทของต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ Before school each morning, Karol attended mass (school was behind the church), while after school Emilia read to him from the New Testament.

ฉบับแปล ก่อนไปโรงเรียนทุกเช้า คาโรลไปร่วมพิธีมิสซาบูชาของพระคุณ (โรงเรียนอยู่ด้านหลังของโบสถ์) และเมื่อกลับจากโรงเรียน เอมิเลียจะอ่านพระคริสตธรรมใหม่ให้เขาฟัง

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ This episode, directly experienced by the devout Karol in early life, ended in savage suppression by the Nazis, who sent Kowalski to Dachau, where he died.

ฉบับแปล เรื่องราวนี้ เป็นประสบการณ์ตรงที่หนุ่มน้อยคาโรลผู้ศรัทธาได้รับในวัยเด็ก จบลงด้วยการกดขี่เข้มงวดอย่างทารุณโหดร้ายของพวกเขาที่ส่งโควาลสกีไปที่ดาเฮา (Dachau) ซึ่งเขาได้เสียชีวิตที่นั่น

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ Unlike many who were to surround him later in the Vatican, he was a man before he was a priest.

ฉบับแปล พระองค์ทรงต่างจากผู้ที่ห้อมล้อมพระองค์ในเวลาต่อมาในวาติกันที่ทรงเป็นผู้ช่วย
ก่อนที่จะมาเป็นพระสงฆ์

2.3.3 การปรับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี

เป็นการปรับบทแปลโดยมุ่งให้ภาษาฉบับแปลสละสลวยและเป็นธรรมชาติตามลักษณะโครงสร้างภาษาไทย ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในเรื่องตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ Progress seemed to have passed it by.

ฉบับแปล เมืองนี้ดูจะเป็นเมืองที่ไม่มีความเจริญ

ผู้ศึกษาปรับหน้าที่ของคำในประโยค นำกรรมในประโยคของต้นฉบับขึ้นมาเป็นประธานในประโยคฉบับแปล และปรับประธานเป็นกรรม และในขณะเดียวกัน ได้แปลขยายความสรรพนาม it ในประโยคโดยแปลว่า “เมืองนี้”

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ Cyprian Norwid attracted Karol by his more quiet and searching intellectuality.

ฉบับแปล บุคลิกเงียบสุขุมและฝึกฝนทางปัญญาของไซเปรียน นอร์วิดดึงดูดใจคาโรล

ผู้ศึกษาสลับและเรียบเรียงคำในฉบับแปลเสียใหม่ให้เป็นภาษาไทยที่สละสลวยยิ่งขึ้นโดยไม่ทำให้เนื้อหาของต้นฉบับขาดหายไป

2.3.4 การปรับรูปประโยคปฏิเสธ

เนื่องจากรูปประโยคปฏิเสธในภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีวิธีการเขียนแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี ผู้ศึกษาจึงได้ปรับรูปประโยคปฏิเสธให้สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างภาษาไทย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติและอ่านเข้าใจง่าย

ตัวอย่าง

ต้นฉบับ ... he was not displeased by his honorary title, considering it as a little English jest 'which bound him to his surroundings and gave him a shared identity'.

ฉบับแปล เขาพอใจในตำแหน่งอันทรงเกียรติ คิดว่านี่เป็นการล้อเลียนเล็ก ๆ น้อย ๆ แบบอังกฤษ ที่ 'โยงเขาเข้ากับสภาพแวดล้อมและทำให้เขามีบุคลิกลักษณะร่วม'

ในประโยคภาษาอังกฤษ เมื่อปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ ความหมายในประโยคจะกลายเป็นบอกเล่า แต่เมื่อถอดความเป็นภาษาไทย เราไม่ควรรักษารูปประโยคดังต้นฉบับเพราะอาจทำให้ได้ภาษาฉบับแปลที่ไม่เป็นธรรมชาติ ผู้ศึกษาจึงปรับแก้ให้เป็นประโยคบอกเล่าธรรมดา

2.3.5 การเพิ่มและละคำในประโยค

เป็นการปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มคำหรือวลีเชื่อมกลุ่มความคิด เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความลื่นไหลต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการละคำหรือวลีที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปล

ตัวอย่างของการเพิ่มคำในประโยค

ต้นฉบับ But it was not until 1934 that Karol visited Kotlarczyk at home to find stage sets, people dressed in costumes, handling props and speaking in assumed voices.

ฉบับแปล คาโรลยังไม่ได้ติดต่อกับบุคคลผู้นี้จนกระทั่งปี ค.ศ. 1934 เขาไปเยี่ยมคอตลารซิกที่บ้าน และได้พบอุปกรณ์ชุดสำหรับจัดแต่งเวที ได้เห็นนักแสดงในชุดเครื่องแต่งกายสำหรับแสดงกำลังเตรียมการซ้อม อีกทั้งกำลังฝึกซ้อมบทโดยใช้เสียงให้ตรงตามบท ผู้ศึกษาเติมวลีและคำที่ขีดเส้นใต้ดังกล่าวขึ้นเพื่อให้เนื้อเรื่องมีความลื่นไหลต่อเนื่อง

และเป็นธรรมชาติ

ตัวอย่างของการละคำในประโยค

ต้นฉบับ A classmate recalls him saying how, when asked, he was not going to become a priest – ‘*Non sum dignus*’ – ‘I am not worthy’ – while even a year or two later he told a historian that he decisively rejected the notion.

ฉบับแปล เพื่อนร่วมชั้นเรียนคนหนึ่งจำได้ว่าคาโรลตอบว่า ‘ผมไม่คู่ควร’ เมื่อถูกถามว่าจะไม่บวชเป็นพระสงฆ์หรือ และแม้กระทั่งอีกปีหรือสองปีให้หลัง เขาบอกกับนักประวัติศาสตร์คนหนึ่งว่าเขาจงใจปฏิเสธความรู้สึกลี้

โมนา เบเคอร์ (1992) กล่าวว่าผู้ศึกษาสามารถละการแปลคำหรือวลีได้ในบางบริบท หากผู้ศึกษาเห็นว่าไม่จำเป็น และการไม่แปลนั้นไม่ทำให้ความหมายขาดหายไปครบตามต้นฉบับ ดังตัวอย่างข้างต้น ประโยคภาษาละติน ‘*Non sum dignus*’ มีความหมายเดียวกันกับ ‘ผมไม่คู่ควร’ ดังนั้นการละไม่แปลประโยคภาษาละตินจึงไม่กระทบต่อความหมายของต้นฉบับ

2.3.5 การแปลคำสรรพนาม

ในการแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผู้แปลมักพบปัญหาในการแปลคำสรรพนาม โดยเฉพาะบุรุษสรรพนาม (Personal Pronoun) บุรุษสรรพนามในภาษาอังกฤษบางคำอาจแปลเป็นภาษาไทยได้หลายคำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท เช่น คำว่า “he” อาจ

แปลได้ว่า เขา แก ท่าน พระองค์ ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องจากคำสรรพนามในภาษาไทยจำนวนมาก การเลือกใช้คำให้เหมาะสมต้องขึ้นอยู่กับโอกาสที่ใช้ สถานภาพทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

อีกประการหนึ่ง ภาษาไทยนิยมละคำสรรพนามที่เป็นประธาน กรรม หรือสรรพนามที่บอกความเป็นเจ้าของ ขณะที่ประโยคในภาษาอังกฤษจะต้องประกอบด้วยประธาน กริยา กรรม คำขยาย ฯลฯ อย่างชัดเจน ดังนั้น ในการแปลคำสรรพนามเป็นภาษาไทย จึงต้องเลือกใช้คำให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงลักษณะการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยโดยไม่ยึดติดกับโครงสร้าง

ประโยคในภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ During his father's life, Karol never once spoke to him about a vocation to the priesthood,...

ฉบับแปล ในช่วงที่บิดายังมีชีวิตอยู่ คาโรลไม่เคยเอ่ยถึงกระแสเรียกเป็นพระสงฆ์กับบิดาเลย แม้แต่ครั้งเดียว...

ผู้ศึกษาใช้คำสรรพนามที่เป็นกรรมว่า “บิดา” แทนที่จะใช้คำว่า เขา เพื่อให้ได้ความหมายชัดเจนว่าหมายถึงผู้ใด

คำสรรพนาม “it” ก็เป็นปัญหาในการแปลอีกประการหนึ่ง เนื่องจาก คำสรรพนาม “it” ในภาษาอังกฤษสามารถเป็นทั้ง Personal Noun และ Impersonal Pronoun เมื่อเป็น Personal Pronoun จะทำหน้าที่เป็นสรรพนามที่ใช้แทนคน(เด็กทารก) สัตว์ และสิ่งของ เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวชื่อค่านามนั้นซ้ำ เมื่อเป็น Impersonal Pronoun จะทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมสมมติของประโยคตามหลักไวยากรณ์ แต่การแปลสรรพนาม “it” ตามความหมายในภาษาไทยว่า “มัน” ในบางกรณีก็ใช้ไม่ได้ ถือว่าเป็นการไม่สุภาพและเป็นภาษาไทยที่ขัดหู

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ But it was not until 1934 that Karol visited Kotlarczyk at home to find stage sets, people dressed in costumes, handling props and speaking in assumed voices.

ฉบับแปล คาโรลยังไม่ได้ติดต่อกับบุคคลผู้นี้จนกระทั่งปี ค.ศ. 1934 เขาไปเยี่ยมคอตลารซิกที่บ้านและได้พบอุปกรณ์ชุดสำหรับจัดแต่งเวที ได้เห็นนักแสดงในชุดเครื่องแต่งกายสำหรับแสดงกำลังเตรียมการซ้อม อีกทั้งกำลังฝึกซ้อมบทโดยใช้เสียงให้ตรงตามบท

ผู้ศึกษาได้ละ ไม่แปลคำว่า “it” เลยเพื่อหลีกเลี่ยงการไม่สุภาพและภาษาขัดหู กระนั้นความหมายก็ยังสมบูรณ์ตามต้นฉบับ

2.3.7 ปัญหาในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อน

เมื่อพบประโยคที่ยาวและมีโครงสร้างซับซ้อน กล่าวคือเป็นประโยคที่ประกอบด้วยประโยคหลัก (main clause) และประโยคย่อยหนึ่งประโยคหรือมากกว่านั้น (subordinate clause) หรือมีการขยายคำนามด้วยวลีประเภทต่าง ๆ เช่น participial phrase โดยอาจเชื่อมด้วยคำสันธานประเภทต่าง ๆ หรือเครื่องหมายวรรคตอน ซึ่งจัดว่าเป็นอุปสรรคและปัญหาต่อการทำความเข้าใจต้นฉบับอยู่ไม่น้อย อาจก่อให้เกิดความสับสนว่าประโยคใดเป็นประโยคหลัก วลี หรือประโยคใดเป็นส่วนขยาย ดังนั้น ผู้ทำการแปลจึงต้องมีความละเอียดรอบคอบในการวิเคราะห์รูปประโยค ตลอดจนต้องแบ่งแยกใจความสำคัญของประโยคนั้นให้ได้ เพื่อจะสามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องตามต้นฉบับ ผู้ทำการแปลต้องปรับโครงสร้างของประโยคใหม่ให้เหมาะสมกับโครงสร้างประโยคในภาษาไทย เช่นปรับวลีที่มาขยายเป็นประโยค ปรับระเบียบวิธีการเรียงความคิดหรือกลุ่มความคิดใหม่ เพิ่มหรือละคำในประโยค ตลอดจนเติมข้อความหรือคำเชื่อมต่างเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหรือวลี เพื่อให้ภาษาแปลเป็นภาษาที่สละสลวยและอ่านเข้าใจง่ายด้วย

การทำความเข้าใจกับโครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนเป็นปัญหาที่มักพบได้บ่อยในการแปล ดังนั้น จำเป็นต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการวิเคราะห์ความหมาย ซึ่งหากไม่สามารถแก้ปมความซับซ้อนในประโยคนั้นได้ ก็จะทำให้เกิดการผิดพลาดในการถ่ายทอดความหมาย อันอาจส่งผลกระทบต่อเนื้อหาของเรื่องได้ ในเรื่อง *บิดาแห่งมวลชน* นี้บ่อยครั้งผู้เขียนใช้ประโยคซับซ้อน มีส่วนขยายซ้อนส่วนขยาย ทำให้ผู้ศึกษาต้องใช้ความระมัดระวังมาก เพื่อไม่ให้ความหมายผิดไปจากต้นฉบับและให้สามารถเก็บความได้ครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ The Marcin Wadowita secondary school teacher of Greek, Tadeusz Szekiski, becomes a vile kind of barley soup, 'Krupa'; when he denounces the use of tobacco, Karol mimics him chucking the forbidden substance discovered in class out of the window; the Latin teacher, affectionately mocked as 'Damazy' for his horror of perfume, comes in for similar treatment, while the German lady, Dr. Sabina Rottenberg, good-looking, flirtatious and Jewish,

appears to provoke adolescent hearts (and more), pursing her lips into a pout and letting fall on her pupils her 'big, dark eyes ... a delicious torture'.

ฉบับแปล ทัดเดอซ เซกิสกี ครูสอนภาษากรีกที่โรงเรียนมัธยม มาชิน วาโดวิตา กลายเป็นซูปข้าวบาร์เลย์บูด 'ครูปา' และเมื่อเขาตำหนิการสูบบุหรี่ คาโรลก็ทำท่าล้อครูผู้นั้นด้วยการขว้างสารต้องห้ามที่พบในชั้นเรียนออกไปนอกหน้าต่าง ครูสอนภาษาลาตินที่ถูกตั้งสมญานามด้วยความรักว่า 'ดามาซี' เพราะกลิ่นน้ำหอมอันน่าสะอิดสะเอียนของเขาก็ถูกล้อเลียนในทำนองเดียวกัน ส่วนครูสาวชาวเยอรมัน ดร. ซาบินา รอตเตนเบิร์ก ซึ่งเป็นคนหน้าตาดี เจ้าชู้และเป็นชาวยิว ก็มีท่าทีที่กระซอกหัวใจเด็กหนุ่ม (หรือแก่) เธอจิบปากจิบคอห่อปากและจ้องมองเด็กนักเรียนด้วย 'ดวงตาโตดำ...ช่างเป็นความทรมานที่มหัศจรรย์'

ประโยคดังตัวอย่างนี้ เป็นประโยคที่ยาวมาก มีข้อความใหญ่ด้วยกันสองข้อความ โดยมีเครื่องหมาย (;) ขึ้นระหว่างข้อความทั้งสอง นอกจากนี้ในข้อความที่สอง ยังประกอบด้วยประโยคย่อยอีกสองประโยค ในการทำการแปล ผู้ศึกษาแบ่งประโยคออกเป็นทีละประโยคเพื่อหาประธานและกริยาในประโยคให้ได้เสียก่อน แล้วจึงทำการแปล จากตัวอย่างข้างบนข้อความใหญ่สองข้อความมีดังนี้

1) The Marcin Wadowita secondary school teacher of Greek, Tadeusz Szekiski (ประธาน), becomes (กริยา) a vile kind of barley soup, 'Krupa'; when he denounces the use of tobacco, Karol mimics him chucking the forbidden substance discovered in class out of the window; และ

2) the Latin teacher (ประธาน), affectionately mocked as 'Damazy' for his horror of perfume, comes (กริยา) in for similar treatment, while the German lady, Dr. Sabina Rottenberg (ประธานในประโยคย่อย), good-looking, flirtatious and Jewish, appears (กริยาของประธานในประโยคย่อย) to provoke adolescent hearts (and more), pursing her lips into a pout and letting fall on her pupils her 'big, dark eyes ... a delicious torture'.

เมื่อสามารถจับประธานและกริยาในประโยคได้แล้ว ก็จะสามารถเข้าใจเนื้อความและทำการแปลได้ง่ายขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ Founded by a Sister of St. Clare, Felicja Kozłowska, in Plock, a small town on the Vistula north of Warsaw, this movement strove in its veneration of the Holy Sacrament to emulate Mary.

ฉบับแปล กลุ่มนี้ก่อตั้งโดยเฟลิกญา โกซลอฟสกา (Felicja Kozłowska) นักบวชหญิงท่านหนึ่งของคณะนักบุญแคลร์ เธอก่อตั้งกลุ่มนี้ขึ้นในเมืองเล็ก ๆ ชื่อ พล็ลค (Plock) ในกรุงวิสตุลา ทางเหนือของกรุงวอร์ซอ กลุ่มนี้พยายามแสดงออกโดยการคารวะต่อศีลศักดิ์สิทธิ์เพื่อจะเลียนแบบพระนางมารีย์

ประโยคนี้แม้จะเป็นเพียงประโยคเดียว มีประธานคือ “this movement” และกริยาคือ “strove” แต่มีส่วนขยายอยู่หลายแห่ง เช่น in Plock, a small town on the Vistula north of Warsaw และ Felicja Kozłowska จึงเป็นการยากที่จะแปลเป็นภาษาไทยโดยคงไว้ให้เป็นเพียงประโยคเดียว ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อความชัดเจนและได้ภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติ ผู้ศึกษาได้ปรับบทแปลโดยแบ่งประโยคเป็นสามประโยคเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ

2.4 การแปลบทร้อยกรอง

บทกวีของสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นปอลที่สองที่เกรี โอ คอนเนอร์อ้างถึงส่วนใหญ่ในงานเขียนเล่มนี้ของเขาเป็นบทกวีที่บอกความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของพระสันตะปาปาที่มีต่อประสบการณ์เหล่านั้น ดังนั้น การเขียนชนิดนี้จึงเป็นในรูปแบบของการเสนอความคิด ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการแสดงความหมายของต้นฉบับ เป็นการแสดงความรู้สึกของผู้ประพันธ์ การประพันธ์ชนิดนี้จัดเป็นงานประเภทรจนาสารและลักษณะการแปลจะค่อนข้างเป็นการแปลแบบตรงตัว คือรักษารูปแบบเดิมของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สัญญาวิ สายบัว, 2542, น. 104)

ผู้เขียนได้กล่าวถึงบทประพันธ์ของพระสันตะปาปาจอห์นปอลอยู่หลายแห่ง และเป็นการยากที่จะทราบความหมายของบทประพันธ์ที่ผู้เขียนยกมาเพราะผู้เขียนยกมาเฉพาะช่วงสั้น ๆ ให้เข้ากับเนื้อเรื่องตอนนั้น ทำให้ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจบริบทเพื่อจะได้สามารถถอดความบทประพันธ์นั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ In that little town, where they knew us together
you called me mother; but no one had eyes to see
the astounding events as they took place day by day.

ฉบับแปล ณ เมืองเล็ก เราแม่ลูก ผูกพันยิ่ง ไม่ประวิง มั่นรัก สมัครสมาน
 ลูกเรียกแม่ ว่า “แม่” ติดตึ้งมาลย์ ทุกวันวาร เพื่อนบ้าน ประจักษ์ใจ
 หากทว่า ไม่น่าเชื่อ, เป็นไปได้ ไม่มีใคร ได้เห็น สิ่งสร้างสรรค์
 อัศจรรย์ เกิดทุก เมื่อเชิวัน ทางกลับกัน ไม่มีใคร ได้เห็นเลย
 ผู้ศึกษาเลือกที่จะแปลบทกวีของสมเด็จพระสันตะปาปาที่อนันเป็นบทร้อยกรอง

เพื่อให้รับกับต้นฉบับที่เป็นบทกวี

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ How attentive your stillness: it will always be part of me.

I lift myself towards it...

ฉบับแปล ความสงบนิ่งของพระองค์ ยังยืนยงในตัวแม่
 รวมกันเป็นหนึ่งแท้ จิตของแม่ค้นหาเบื้องบน

ด้วยเหตุผลเดียวกับตัวอย่างที่ 1 ผู้ศึกษาแปลส่วนนี้เป็นร้อยกรอง แต่ก็ประสบความสำเร็จในการทำควมเข้าใจความหมายของคำว่า ‘it’ ที่ปรากฏอยู่ถึงสองแห่งในส่วนสั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยคำเพียง 16 คำที่ผู้เขียนยกมานี้

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ *Over this your white grave*
 Covered for years, there is a stir
 in the air, something uplifting
 and, like death, beyond comprehension.

ฉบับแปล เหนือหลุมศพสีขาวแห่งนี้ เป็นที่ที่แม่ผ่อนพัก
 มานานหลายปีดีดัก ให้ลูกรักเฝ้าถวิลหา
 หากมีบางสิ่งในนภา สูงลิบลับไปไกลตา
 อันเปรียบได้ดั่งมรณา เกินกว่าใจเราเข้าใจ

ผู้ศึกษาเลือกแปลในลักษณะกลอนหกและพยายามแปลเป็นร้อยกรองให้ได้จำนวนบรรทัดเท่ากับต้นฉบับโดยไม่มีควมหมายเกินจากต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ *Amid discord God strikes*
 At a bell immense,
 For a Slavic Pope,

He opened the throne.

This one will not flee the sword,

Like that Italian.

Like God, He will bravely face the sword,

For Him, world is dust...

So behold, here comes the Slavic Pope,

A brother of the people.

ฉบับแปล

ท่ามกลางความวุ่นวาย	พระเจ้าไชร์ทรงดีสอน
ณ ระฆังใหญ่มโหฬาร	ได้สันตะบิดรชาวสลาวิก
พระองค์ได้รับแต่งตั้ง	บนบัลลังค์ชนธรรมิก
พระองค์มีทรงหลัก	หนีพ้นปีกแห่งคมดาบ
เฉกเช่นองค์ชาวอิตาเลียน	ผู้หมดเพียรหลักลี้ภัย
หลบไปอยู่ห่างไกล	ปลอมตัวไปมีข้าพลัน
หากเยี่ยงองค์พระเจ้า	พระผู้เฝ้าในสวรรค
พระองค์ทรงกล้าหาญ	รับโทษทัณฑ์แทนชาวเรา
พระองค์เผชิญคมดาบ	สุดราบคาบในลำเนา
เนื่องเพราะสำหรับพระเจ้า	โลกของเราดั่งฝุ่นธุลี
ดูกร ท่านทั้งหลาย	มิเว้นวาย ฟังทางนี้
สันตะบิดรชาวสลาฟพระองค์นี้	เป็นน้องพี่แห่งชาวเรา

ผู้ศึกษาแปลบทประพันธ์นี้เป็นในลักษณะกลอนหก โดยมีสัมผัสตามที่บรรยายกรอง

ประเภทกลอนหกกำหนด